

Trường THPT chuyên Trần Hưng Đạo

Bộ phận Y tế

BÀI TUYÊN TRUYỀN BỆNH ĐẠI

Thực hiện công văn số 5707/SYT ngày 02 tháng 12 năm 2024 về việc tập huấn phòng chống bệnh Đại trong trường học, ngày 06 tháng 12 năm 2024 do Sở Y tế tổ chức tại Khách sạn CàTy để tuyên truyền về cách phòng, chống và xử lý bệnh Đại cho TT Y tế Thành Phố, TT Y Tế huyện và tất cả cán bộ Y tế trường học trên toàn tỉnh.

Nay Bộ phận y tế xin tuyên truyền cách phòng, chống và xử lý bệnh Đại đến toàn thể cán bộ, giáo viên, nhân viên và học sinh nội dung cụ thể như sau:

1. Khái niệm

Bệnh Đại là bệnh viêm não tủy cấp tính do virus, lây truyền từ động vật sang người chủ yếu qua vết cắn, cào, liếm của động vật mắc bệnh. Bệnh thường lưu hành ở các nước thuộc khu vực châu Âu và châu Phi. Tại Việt Nam, bệnh Đại lưu hành ở nhiều địa phương, nhất là ở những vùng nắng nóng.

2. Nguồn bệnh và thời gian ủ bệnh

Bệnh Đại chủ yếu lây từ các vật nuôi sang người như: Chó, mèo...hoặc các động vật hoang dã: chó sói, dơi, chồn ... Sau khi cắn, thời gian ủ bệnh từ 10 ngày đến 03 tháng, có thể kéo dài hết hàng năm. Thời gian ủ bệnh phụ thuộc vào tình trạng nặng nhẹ của vết cắn, vị trí vết cắn có liên quan đến nơi có nhiều dây thần kinh, khoảng cách từ vết cắn đến não, số lượng virus xâm nhập. Vết cắn càng nặng và càng gần thần kinh trung ương thì thời gian ủ bệnh càng ngắn.

3. Các biểu hiện của bệnh Đại ở con vật

- **Ở chó:** Chó bị bệnh Đại có dấu hiệu khác thường như trốn vào góc tối, kín đáo, tru lên từng hồi, bồn chồn, nhảy lên đớp không khí, liếm hoặc tự cắn, cào đến rụng lông, chảy máu. Chó bỏ ăn, sốt, có biểu hiện khát nước, muốn ăn uống nhưng không nuốt được, chảy nước dãi, sùi bọt mép, bồn chồn, sợ sệt, đi lại không có chủ định, hoặc trở nên dữ tợn, điên cuồng. Con vật thường bỏ nhà ra đi và không trở về, trên đường đi gặp vật lạ cắn gặm, tấn công các con vật khác, tấn công người kể cả chủ nó.

o

- **Một số động vật khác:** Mèo, cầy, chồn, cáo, dơi, chuột, khỉ, gấu cũng có nguy cơ bị mắc bệnh Đại, nhưng tỷ lệ thấp hơn ở chó, bệnh Đại ở những động vật này cũng tiến triển như ở chó. Đối với mèo thì hay núp mình vào chỗ vắng, hay kêu, bồn chồn. Khi người chạm vào nó thì nó cắn mạnh tạo nên vết thương sâu.

- **Thời kỳ lây truyền ở chó nhà là từ 3-7 ngày** (tối đa là 10 ngày) trước khi chó có triệu chứng đại và trong suốt thời kỳ phát bệnh. Virus Đại thường tồn tại trong nước bọt của con vật bị bệnh.

4. Biểu hiện của người mắc bệnh Đại

Người mắc bệnh Đại có biểu hiện kích động bằng các triệu chứng kích động như: Sợ nước, sợ gió, sợ ánh sáng, co giật, dữ tợn, điên cuồng, hoặc các triệu chứng liệt (thể liệt) tiến triển tới hôn mê và thường tử vong trong vòng 10 ngày từ khi xuất hiện các triệu chứng. Ở người, virus đào thải qua các chất tiết (nước bọt, nước mắt, nước tiểu ...) của người bệnh trong suốt thời gian phát bệnh. Tuy nhiên, khả năng lây truyền từ người sang người là vô cùng hiếm gặp.

5. Các biện pháp phòng, chống bệnh Đại

Người bị động vật mắc bệnh đại hoặc nghi đại cần cần được tiêm vắc xin phòng bệnh đại. Người đã bị bệnh đại có tỷ lệ tử vong có thể tới 100%. Trên thế giới hiện chưa có thuốc điều trị đặc hiệu. Bệnh đại nguy hiểm nhưng hoàn toàn có thể phòng tránh được.

* Để chủ động phòng chống bệnh đại, người dân cần thực hiện các biện pháp sau:

- Cách phòng bệnh tốt nhất là phải tiêm phòng đại cho 100% chó, mèo nuôi đầy đủ và nhắc lại hàng năm theo khuyến cáo của ngành thú y, theo thông báo của UBND xã, thị trấn.
- Hạn chế nuôi chó, mèo. Những gia đình có trẻ em nên tạm dừng nuôi chó, mèo vì con trẻ thường hay lê la, ôm hôn chó, mèo dẫn đến nguy cơ bị chó, mèo cắn, cào.
- Không đùa nghịch, trêu chọc chó, mèo, nhất là chó, mèo chạy rông ngoài đường; không lại gần khi chó đang ăn hoặc khi chó mẹ đang cho con bú, không nhìn vào mắt chó.
- Nuôi chó phải xích, nhốt; chó ra đường phải được đeo rọ mõm, có người dắt.
- Diệt chó chạy rông, chó vô chủ.

* Xử lý vết thương khi chó, mèo cắn..

- Bệnh Đại không có thuốc điều trị.
- Rửa vết thương dưới vòi nước chảy ngay lập tức với xà phòng liên tục từ 10-15 phút. Nếu không có xà phòng có thể xối rửa vết thương bằng nước thông thường, đây là phương pháp sơ cứu hiệu quả để giảm thiểu nguy cơ mắc bệnh đại khi bị chó, mèo cắn.
- Sau đó vết thương cần được rửa sạch với cồn 70%, cồn iod để chống bội nhiễm và giảm đến mức tối đa số lượng virus đại xâm nhập vào người. Không băng kín vết thương.
- Hạn chế làm dập vết thương.
- Đến ngay Trung tâm y tế gần nhất để được tư vấn và tiêm phòng đại kịp thời. Chỉ có tiêm phòng mới ngăn ngừa không bị bệnh đại. Tuyệt đối không dùng thuốc nam, không tự chữa, không nhờ thầy lang chữa bệnh đại.
- Những trường hợp người có nguy cơ cao nhiễm Virus đại như người giết mổ chó, mèo... người đi đến khu vực có lưu hành bệnh Đại cần đến cơ sở Y tế khám, tư vấn và tiêm vắc xin phòng Đại.

Ảnh hưởng của bệnh dại

Gây ảnh hưởng đến an sinh xã hội và các khía cạnh khác của đời sống

- Tử vong do bệnh Dại gây mất mát cho gia đình nạn nhân
- Vết thương do chó cắn ảnh hưởng đến thẩm mỹ và tâm thần của nạn nhân có thể suốt đời
- Mất cơ hội: vui chơi giải trí, nghiên cứu, học tập, làm việc..
- Gây ảnh hưởng môi trường

12/12/2024

Nguồn: Chương trình Khống chế và loại trừ bệnh dại trên người tại Việt Nam

Tình hình bệnh dại trên người tại Việt Nam

Lý do không tiêm vắc xin phòng dại (2023-2024)

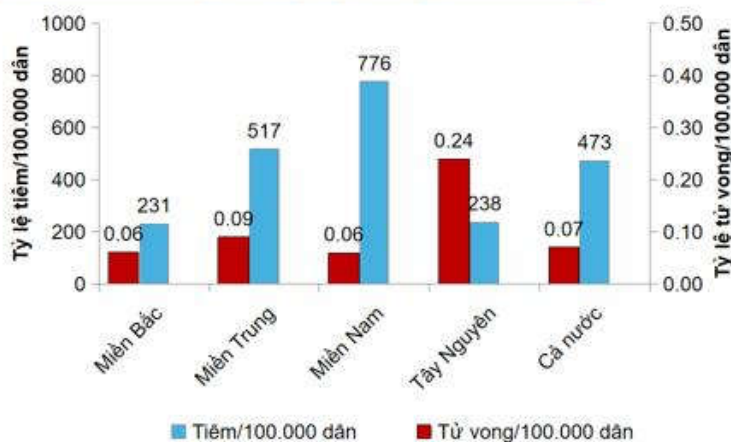
100% số ca tử vong dại do không đi tiêm vắc xin phòng dại

12/12/2024

Nguồn: Chương trình Khống chế và loại trừ bệnh dại trên người tại Việt Nam

Tình hình bệnh dại tại Việt Nam

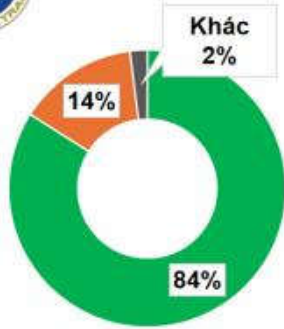
Vai trò của điều trị dự phòng trong giảm chết/100.000 dân các khu vực năm 2023

12/12/2024

Nguồn: Chương trình Khống chế và loại trừ bệnh dại trên người tại Việt Nam

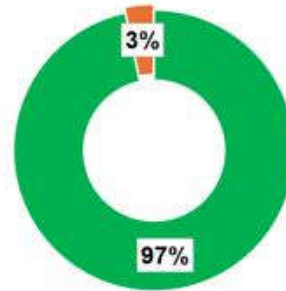

Tình hình bệnh dại trên người tại Việt Nam

■ Chó ■ Mèo ■ Khác

Loại động vật cắn người đi tìm chúng

■ Chó ■ Mèo

Loại động vật cắn người tử vong

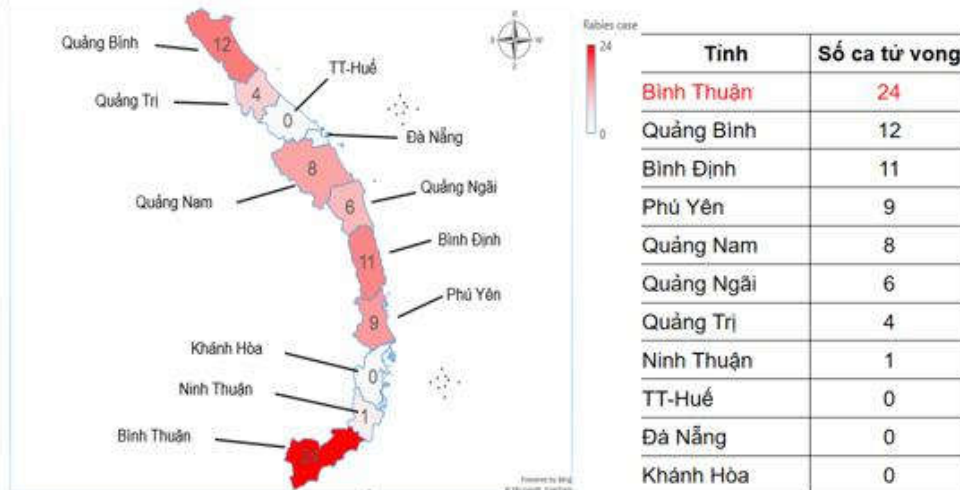
Phân loại động vật cắn người (2023-2024)

12/12/2024

Nguồn: Chương trình Khống chế và loại trừ bệnh dại trên người tại Việt Nam

Tình hình bệnh dại tại khu vực miền Trung

12/12/2024 Tình hình tử vong do/nghi do bệnh dại giai đoạn 2017 – 10/2024 (n=75)

Tình hình bệnh dại trên người tại Việt Nam

Số ca tử vong do bệnh dại chiếm phần lớn tổng số ca tử vong của tất cả các bệnh truyền nhiễm ở Việt Nam

So sánh số ca tử vong do dại với số ca tử vong do các bệnh truyền nhiễm khác qua các năm:

- 2013: Tử vong do dại cao nhất
- 2014: Tử vong do dại cao thứ 2 (sau Sởi)
- 2015: Tử vong do dại cao nhất
- 2016: Tử vong do dại cao nhất
- 2017: Tử vong do dại cao nhất
- 2018: Tử vong do dại cao nhất
- 2019: Tử vong do dại cao nhất
- 2020: Tử vong do dại cao nhất
- 2021: Tử vong do dại cao thứ 2 (sau Covid -19)
- 2022: Tử vong do dại cao thứ 3 (sau Covid - 19, SXH)
- 2023: Tử vong do dại cao nhất
- 2024: Tử vong do dại cao nhất

12/12/2024

Nguồn: Chương trình Khống chế và loại trừ bệnh dại trên người tại Việt Nam